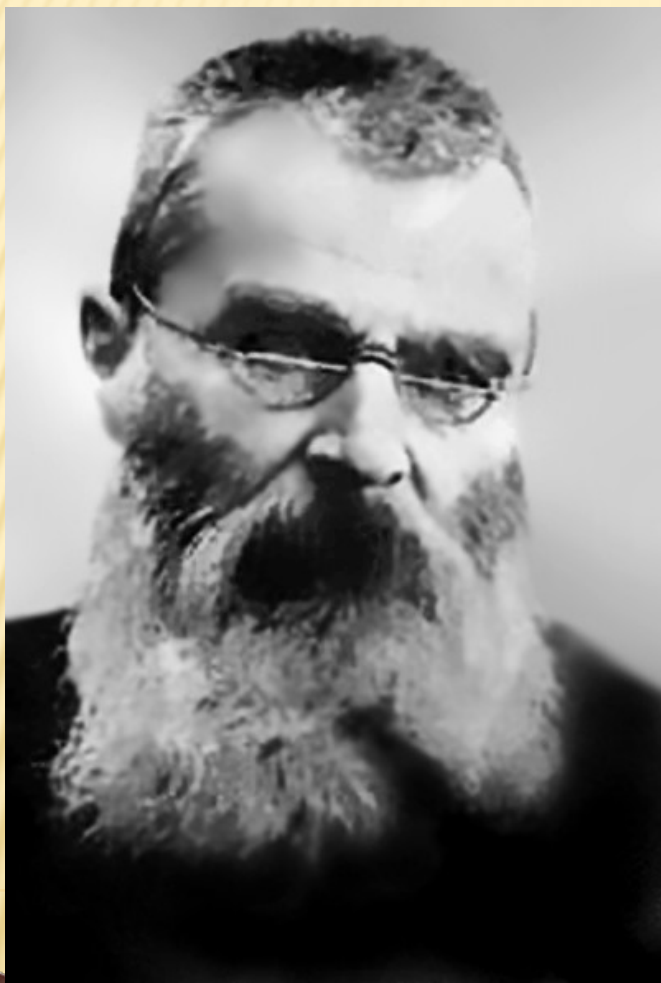

**Олонхоһут, этнограф, чинчийээччи, саха театральнай
искусствотын бастакы хардыларыгар олук уурсубут
Мария Николаевна Андросова-Ионова төрөөбүтэ 160 сылын
көрсө**

Уолбаға хас да политсыылынай оlorо сылдыбыта биллэр. Кинилэртэн ойуччу биллэринэн Всеволод Михайлович Ионов буолар. 1886 сыллаахха II-с Игидэйгэ, ол эбэтэр Уолбаға кэлэн Симон Слепцов диэн баай ыалга олорон дьиэтээби оскуоланы арыян саха оҕолорун сурукка-бичиккэ үөрэтэр, этнографиянан, фольклорунан дьарыктанар. Сахалар олохторун, чуолаан ойууннааһыны диринник чинчийэн үөрэппитэ.

Мария Николаевна Андросова-Ионова эдэр эрдэбиттэн дуулаҕа «күүһүнэн, эстибэт» сындааһынынан уос номоҕор киирбит Күүстээх Маарыйа диэн ааттаммыт сахаҕа сэдэх дьылҕалаах далбар хотун буолар. Кини 29 саастаабыгар В.М.Ионов оскуолатыгар үөрэнэн ааҕар-суруйар буолар. Кэлин учууталыгар Ионовка тапталлаах кэргэн, оҕолорун ийэтэ буолар. Саха дьахталларыттан биир бастакынан наукаҕа сыстан хас да научнай үлэни суруйан хаалларбыта, этнографияҕа үлэлэрдээх.

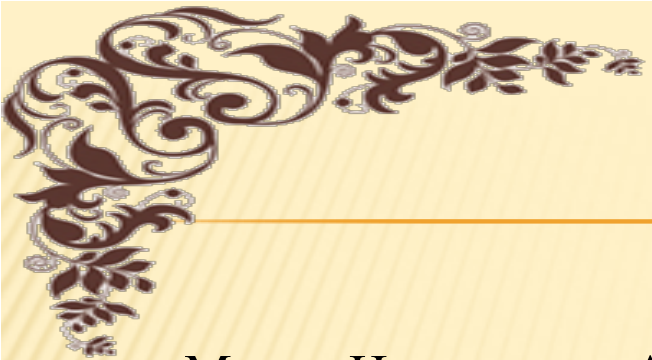

Ионовтар улахан оҕолорун Тааттаҕа олорон оҕоломмуттара. Икки кыыс, икки уол оҕону төрөтөн улаатыннарбыттара. Хомойуох иһин, уолаттара аҕалара тыыннааҕар гражданскай сэрии кэмигэр өлбүттэрэ. Улахан кыыстара Людмила эсердэр хамсааһыннарын аймалҕаныгар сымыйаҕа балыллан ытыллан өлөр. Кыра кыыстара Ольга ордон наукаҕа сыстан биллэр-көстөр үлэһит буолар. Хаартыскаҕа Ионовтар уолаттарынаан Вячеславтыын уонна Виктордыын Уолбаҕа олорбут дьиэлэрин муннугар.

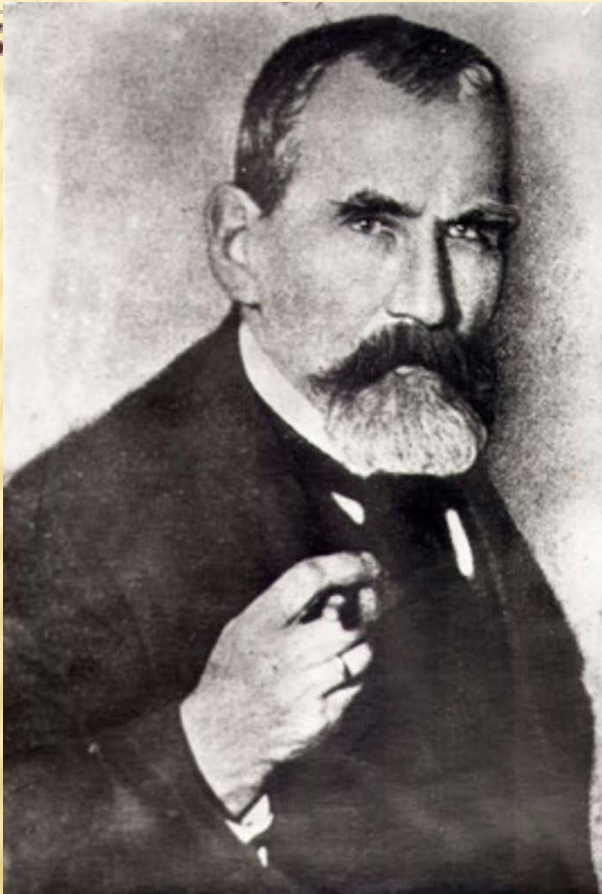

Мария Николаевна Андросова-
Ионова кыра кыынын Ольганы
кытта.

Мария Николаевна Андросова-Ионова кэргэнин ссылката бүппүтүн кэннэ собуруу барсыбыта. Кэргэнинээн Петроградка, Киевка, кэлин огдообо хаалан баран Санкт-Петербург куораттарга олорон үлэлээбитэ. ССРС НА Антропология уонна этнография түмэлигэр (Кунсткамера) уһун кэмнэ үлэлээбитэ биллэр. Манна үлэлии сылдьан төрөөбүт дойдутугар хас да экспедицияҕа кыттан кэлэ сылдьыбыта. Уһун кэмнэ нуучча сиригэр олорон, төрөөбүт норуотун олобун чэпчэтэр санаалаах, хас да научнай үлэни суруйан хаалларбыта: “Обуруот аһын үүннэри”, “Саха дьахталларын оҕолонуулара”. Мария Николаевна наукаҕа киллэрбит кылаатын үрдүктүк сыаналаан Нуучча Географической уопсастыбата Алын кыһыл көмүс мэтээлинэн наҕараадалаабыта.

Кэргэнигэр В.М.Ионовка 30-ча сыл көмөлөспүтүн таһынан, “Саха тылын тылдьытын” авторыгар Э.К.Пекарскайга үтүмэн өгөнү онорбута. Ону Тылдьыкка “М.А.” (Мария Андросова) диэн бэлиэлээх, специалистар ааҕалларынан 565 ыстатыа баара да көрдөрөр. “Кини тылдьыт матырыйаалын быһаарыыга мэлдьи көмөлөһөр этэ” – диэн Пекарскай бэйэтэ этэрэ.

Хаартыскаҕа Дьокуускай куоракка 1906 сыллаахха Бирикээсчиттэр кулууптарыгар туруоруллубут Василий Никифоров-Күлүмнүүр «Манчаары түөкүн» диэн саха бастакы спектаклын кыттыылаахтара. Ортоку Бэрт Маарыйа оруолун ситиһиилээхтик толорбут Мария Андросова-Ионова.